

RAQAMLASHTIRISH MUHITIDA TA'LIM JARAYONINI BOSHQARISH

Bazarbayeva Gulnoza Rafiqjonovna

Andijon viloyati Izboskan tumani DMTT-48 direktori

Annotatsiya: Maqola ta'limni raqamlashtirishning nazariy asoslari, zamonaviy texnologiyalarni ta'lim jarayonlariga qo'shish va o'rganish samaradorligini oshirishga qaratilgan turli konsepsiyalar, nazariyalar va yondashuvlarni o'z ichiga oladi. Zamon talablariga mos platformalar bilan ishlash va ularning imkoniyatlari haqida ma'lumot berilgan.

Аннотация: В статье рассмотрены теоретические основы цифровизации образования, различные концепции, теории и подходы, направленные на внедрение современных технологий в образовательные процессы и повышение эффективности обучения. Дана информация о работе с современными платформами и их возможностях.

Abstract: The article includes the theoretical foundations of digitalization of education, various concepts, theories and approaches aimed at adding modern technologies to educational processes and improving learning efficiency. Information about working with modern platforms and their capabilities is given.

Kalit so'zlar: raqamlashtirish, platforma, zamonaviy texnologiyalar, ta'lim muassasalari, bolalar bog'chasi tizimi, bolalar, pedagoglar.

Ключевые слова: цифровизация, платформа, современные технологии, образовательные учреждения, система детских садов, дети, педагоги.

Key words: digitalization, platform, modern technologies, educational institutions, kindergarten system, children, pedagogues.

Ta'limni raqamlashtirish jarayoni maktablar, universitetlar va masofaviy kurslarda ilovalar, dasturlar va boshqa raqamli ta'lim vositalaridan foydalanishlari ya'ni, o'quvchilar topshiriqlarni daftarda emas, balki Internetdagi platformadan foydalangan holda bajarishlari tushuniladi. "Oxirgi yillarda qilingan ishlar, albatta, o'z natijasini berdi, xizmatlar qulay va odamlarga yaqin bo'ldi. Lekin raqamli texnologiyalar kun sayin o'zgarib, yangi-yangi imkoniyatlar ochilmoqda. Shuning uchun har bir vazirlik, davlat organi va hududlarda yangi dasturlarni joriy etish bo'yicha 'yo'l xaritasi' ishlab chiqish kerak", Respublikamizning hozirgi davrdagi ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish tamoyillari jahondagi taraqqiy etgan mamlakatlar qatoridan munosib o'rin olish uchun ma'naviy salohiyatimizni va iqtisodiy qudratimizni yanada oshirish, ularni XXI asr ilmiy-texnika taraqqiyoti talablariga javob beradigan tarzda qayta qurishni talab qiladi. Buning uchun yoshlarimiz dunyoqarashini o'zgartirish, ularning bilim va ma'naviyatlarini jahon andozalari

darajasiga ko‘tarish zarur . Bugungi kunda O‘zbekistonda ta‘lim muassasalarida raqamlashtirish borasida bir qator ishlar amalga oshirilmoqda, bu ishlar mamlakatning raqamli transformatsiya strategiyasining bir qismi hisoblanadi. Jumladan, "Raqamli O‘zbekiston – 2030" strategiyasi doirasida, raqamli infratuzilma, elektron hukumat, raqamli texnologiyalar milliy bozori, axborot texnologiyalari sohasida ta‘lim va malaka oshirish kabi ustuvor yo‘nalishlar rivojlantirilmoqda. Bundan tashqari xalqaro hamkorlar bilan birgalikda ta‘lim sohasida keng ko‘lamli ishlar olib borilmoqda, jumladan bog‘chalarni qayta qurish, ta‘mirlash, pedagoglarning malakasini oshirish va pedagog kadrlar tayyorlash kabi tadbirlar amalga oshirilmoqda. Shuningdek, ta‘lim tizimidagi boshqaruv tizimini takomillashtirishga ham katta e‘tibor qaratilmoqda. AQSh Xalqaro Taraqqiyot Agentligi (USAID) va YUNISEF kabi xalqaro tashkilotlar O‘zbekistonda ta‘lim sohasidagi loyihalarni qo‘llab quvvatlamodalar. Raqamli texnologiyalarni joriy qilish orqali ta‘lim sifatini oshirish, pedagoglar va ota onalarga uchun yangi imkoniyatlar yaratish hamda ta‘lim muassasalarining samaradorligini oshirish kutilmoqda. Bu borada ta‘limni raqamlashtirishning konseptual asoslariga alohida urg‘u berishimiz talab etiladi. Endi "Konseptual" so‘zi konsept yoki tushuncha bilan bog‘liq narsalarni ifodalash uchun ishlatiladi. Bu so‘z asosan, g‘oyalar, tamoyillar, qarashlar yoki nazariyalarni anglatishda qo‘llaniladi. Konseptual tahlil yoki konseptual loyihalash kabi ibo‘alarda, bu so‘z muayyan bir mavzuni yoki loyihani tushunish va ishlab chiqishning asosiy g‘oyaviy yoki nazariy jihatlari bilan shug‘ullanishni bildiradi. Konseptual yondashuv, shuningdek, muammolarni hal qilishda yoki yangi g‘oyalar yaratishda asosiy tushunchalar va tamoyillarga urg‘u berishni anglatishi mumkin.

Quyidagi imkoniyatlarni beradi:

- Raqamlashtirishning asosiy qadami analog shakldagi ma'lumotlarni (masalan, qog'ozdagi yozuvlar, foto suratlar yoki tovush yozuvlari) raqamli ko‘rinishga o‘girishdir. Bu jarayon skanerlash, digitalizatsiya yoki raqamli yozish orqali amalga oshiriladi.
- Raqamli ma'lumotlar ustida turli xil ishlov berish amallari bajarilishi mumkin, masalan, tahrirlash, filtrlash, saralash, matematik hisob-kitoblar va boshqalar. Bu jarayonlar dasturiy ta'minot yordamida amalga oshiriladi.
- Raqamli ma'lumotlarni himoya qilish muhimdir. Bu maqsadda shifrlash, parollar, elektron imzolar va boshqa xavfsizlik texnologiyalari qo‘llaniladi.
- Audio, video va boshqa turdagi signalarni raqamlashtirish va ular ustida turli xil ishlov berish (masalan, tahrirlash, kompressiya, shovqinlarni kamaytirish) signalni ishlov berish sohasiga kiradi.

Ta‘lim muassasalarida raqamlashtirishning ahamiyati va zarurati, jamiyatda va ishlab chiqarishda raqamli texnologiyalarning tobora keng tarqalishi bilan bevosita bog‘liqdir. Raqamlashtirish, ta‘lim jarayonini yanada samarali, interaktiv va

moslashuvchan qilish orqali bola va pedagog o'rtasidagi o'qitish va o'rganish jarayonini tubdan o'zgartirishi mumkin. Quyida ta'lim muassasalarida raqamlashtirishning asosiy ahamiyati va zarurati haqida batafsilroq to'xtalamiz:

MASALAN: “Bolalar bog‘chasi” axborot tizimi imkoniyatlari bilan tanishish.

Maktabgacha ta'lim vazirligining 2022 yil 18-yanvardagi “Maktabgacha ta'limni boshqarish axborot tizimini takomillashtirilgan yangi talqinini ishga tushirish hamda uzluksiz faoliyatini ta'minlash to'g'risida”gi 7- sonli buyrug'i asosida 2022-yil yanvar oyidan elektron dasturda o'zgarish kiritilib, yangi Bolalar bog‘chasi axborot tizimi ishga tushirildi.

Bolalar bog‘chasi tizimiga kirish uchun brauzer orqali www.bbit.uz manzili orqali kiriladi.

“Bolalar bog‘chasi” axborot tizimi API (Dasturlash interfeysi) orqali Maktabgacha ta'lim vazirligi sayti <http://mdo.uz/directory> va Yagona davlat xizmatlari portali <https://my.gov.uz> ga bog‘langan. Tuman maktabgacha ta'lim bo‘limlari yoki maktabgacha ta'lim tashkilotlari “Bolalar bog‘chasi” tizimiga kiritgan ma'lumotlar bir zumda tizim bilan bog‘liq saytlarda paydo bo‘ladi. Raqamli texnologiyalar joriy etilgan ta'lim tizimi vositlari rolini multimedialar, godoskop, kompyuter, noutbuk, internetga ulangan televizorlar, telefon liniyalar, smart doska, proyektorlar bajarib beradi. Bugun ular bilan ta'lim tizimining qurollantirilishi tarbiyalanuvchilarga dars mashg‘ulotlarini sifatli o‘tilishini ta'minlaydi. Pandemiya sharoiti ta'lim tizimida raqamli texnologiyalar qo‘llanilishi yaxshi samara berishini isbotladi. Televideniye orqali berib borilgan online darslar raqamli ta'limga o‘tishning bir debochasi sifatida qabul qilsak bo‘ladi.

“Bolalar bog‘chasi” dasturining amaliyotga tatbiq etilishdan maqsadi:

- Korrupsiyani yo‘q qilish.
- Qog‘ozbozlikning oldini olish.
- Markazlashgan avtomatlashtirilgan tizimga o‘tish.
- Statistik ma'lumotlarning to'g'riligini ta'minlash

“Bolalar bog‘chasi” dasturining vazifalari:

- Ota-onalar farzandlarini onlayn navbatga qo‘yish va joylashtirish.
- MTTlarga tarbiyalanuvchilarni onlayn qabul qilish.
- MTTlar faoliyatini nazorat qilish.

Ta'lim muassasalarida raqamlashtirishning ahamiyati va zarurati, shu bilan birga, rahbarlarning raqamli texnologiyalarni qo‘llash ko‘nikmalarini oshirish, infrastrukturani modernizatsiya qilish va talabalar uchun raqamli ta'lim resurslarini ta'minlash kabi qator tashkiliy va texnik masalalarni hal qilishni talab qiladi. Umumiy qilib aytganda, ta'limni raqamlashtirishning nazariy asoslari, ta'lim sohasida texnologiyalardan samarali foydalanish orqali o‘quv jarayonlarini boyitish va

o'rganish tajribalarini yaxshilash yo'llarini taqdim etadi. Bu nazariyalar, ta'lim muassasalari va o'qituvchilarga tarbiyalanuvchilarning o'rganish jarayonlarini qanday qilib zamonaviy, interaktiv va shaxsiylashtirilgan qilish borasida yo'naltiruvchi asoslar beradi.

Xulosalar.

✚ Internet orqali ta'lim resurslariga kirish imkoniyati ta'limni geografik cheklovlardan ozod qiladi. Masofaviy ta'lim dasturlari orqali tinglovchilarr istalgan joyda o'z bilimlarini oshirishlari mumkin.

✚ Raqamlashtirish ta'lim muassasalariga o'quv materiallarini nashr etish va tarqatish xarajatlarini kamaytirish imkonini beradi, bu esa ta'limni yanada qulay va arzon qiladi.

✚ Raqamlashtirish tinlovchilarning individualligini hisobga olgan holda ta'lim berish imkonini beradi. Masalan, elektron ta'lim platformalari tinglovchilarning o'zlashtirish tezligi va qiziqishlariga qarab, moslashtirilgan ta'lim materiallari taqdim etishi mumkin.

✚ Tarbiyalanuvchilarni online ro'yxatga qo'yish ota-onalarga qulaylik yaratish.

✚ Tarbiyalanuvchilarni guruhdan guruhga olishdagi imkoniyatlar.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR.

1. <https://daryo.uz/2021/07/13/shavkat-mirziyoyev-raqamli-texnologiyalarni-joriy-etish-choratadbirlariga-oid-taqdimot-bilan-tanishdi>.

2. Muammoli ta'limning nazariy asoslari haqida ma'lumot. (abiturtest.uz)

3. Ally, M. (2008). Foundations of educational theory for online learning. In T. Anderson & F. Elloumi (Eds.), Theory and practice of online learning. Athabasca University. http://cde.athabascau.ca/online_book/pdf/TPOL_book.pdf. Zugegriffen am 28.05.2019.

4. Shukurov Vasliddin Sobirjon o'g'li. IQTISODIY SOHALARNING RIVOJLANISHIDA INTERNET TEXNOLOGIYALARINING O'RNI. The Journal of Economics, Finance and Innovation, 2023. <https://sbtsuejournals.uz/index.php/EFI/article/view/98>

5. Shukurov Vasliddin Sobirjon o'g'li. Iqtisodiyot fanlarini o'qitishda innovatsion texnologiyalardan foydalanish. Engineering problems and innovations, 2023. <https://fer-teach.uz/index.php/epai/article/view/189>